

JUSTYNA BEDNAREK

KLASY 1-3 SZKOŁY PODSTAWOWEJ

LEKCJA STACJONARNA/LEKCJA ONLINE

Opisany poniżej przebieg lekcji jest propozycją zajęć poświęconych pamięci o powstaniu w getcie warszawskim, rekomendowaną przez Dział Edukacji Muzeum POLIN dla klas 1-3 szkoły podstawowej.

Poruszanie tematów związanych z II wojną światową oraz Zagładą wymaga szczególnej rozważliwości ze strony nauczyciela/nauczycielki. Zadbaliśmy o to, aby informacje pojawiające się w przekazanych Państwu materiałach edukacyjnych były dopasowane do wieku odbiorców oraz były opatrzone naszym komentarzem.

Scenariusz opisuje zajęcia rozpisane na około 90 minut i uwzględnia wspólne wysłuchanie lub przeczytanie opowiadania Justyny Bednarek „Historia z pewnej ulicy”. Opowiadanie porusza historię związaną z II wojną światową i ważne jest, by nie zostawiać dzieci samych z tym tematem. Nauczyciel/nauczycielka może sam/sama zdecydować, podążając za potrzebami grupy, w którym momencie zajęć zrobić krótką przerwę.

Scenariusz skonstruowany jest w taki sposób, by łatwo go było przeprowadzić w warunkach lekcji on-line. W takim przypadku nauczyciel/nauczycielka może udostępnić na ekranie widok materiałów potrzebnych do wykonania i omówienia ćwiczeń. Przy zadaniu, które wymaga dostosowania do formuły on-line, umieściliśmy stosowną instrukcję.

Proponowany scenariusz lekcji skierowany jest zwłaszcza do dzieci z klas trzecich szkoły podstawowej. Nauczycieli i nauczycielki prowadzące lekcję z klasami pierwszymi i drugimi zachęcamy do zapoznania się z materiałami edukacyjnymi wokół opowiadania Zofii Staneckiej „Pamięć drobinek”.

Rekomendujemy, by przed przeprowadzeniem lekcji zapoznać się z [Zaleceniami i wskazówkami dotyczącymi edukacji na temat II wojny światowej i Zagłady](#) Muzeum Historii Żydów Polskich POLIN.

Projekt jest finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszu EOG oraz przez budżet krajowy

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

POLIN
Żydowskie
Dziedzictwo
Kulturowe

Wspólnie działamy na rzecz Europy zielonej, konkurencyjnej i sprzyjającej integracji społecznej

MIESZKAŃCY ULICY MAGNOLII

Scenariusz lekcji wokół opowiadania
Justyny Bednarek „Historia z pewnej ulicy”

Słowa kluczowe: pomoc, przyjaźń, wojna, dzieci polskie i dzieci żydowskie, ukrywanie, Sprawiedliwi

Autorka: Elżbieta Grab

Metody: rozmowa, praca z opowieścią, praca plastyczna

Cele warsztatu:

- dzieci dowiadują się, kim są Żydzi i kim są osoby odznaczone medalem Sprawiedliwy wśród Narodów Świata
- dzieci poznają podstawowe informacje na temat życia podczas II wojny światowej
- dzieci mają okazję do rozmowy o pomaganiu
- dzieci uczą się rozpoznawać i nazywać własne emocje, które mogą pojawić się w trakcie pracy z trudnym tematem, jakim jest wojna

Potrzebne materiały:

- Opowiadanie Justyny Bednarek „Historia z pewnej ulicy” lub nagranie audio opowiadania
- Mapa ulicy Magnolii z jej mieszkańcami (Załącznik 1)
- Karty emocji (Załącznik 2)
- Karta pracy – O pomaganiu (Załącznik 3)

PRZEBIEG LEKCJI

1. Wprowadzenie do tematu: rozmowa
2. Wystuchanie opowiadania
3. Praca z opowiadaniem – rozmowa o emocjach z wykorzystaniem kart emocji oraz uporządkowanie poznanych treści
4. Rozmowa na temat pomagania
5. Praca plastyczna
6. Podsumowanie i zakończenie

PRZEBIEG LEKCJI – OPIS SZCZEGÓŁOWY

CELE:

- łagodne wprowadzenie dzieci w temat lekcji
- poinformowanie dzieci, że zajęcia będą dotyczyły sprzed 80 lat
- przygotowanie dzieci, że opowieść, którą usłyszą, dzieje się w czasie wojny

Moduł wstępny (5 min)

Poproś dzieci, by spróbowały sobie wyobrazić, jak wyglądała ulica, przy której znajduje się ich szkoła w czasach, kiedy ich pradziadkowie byli w ich wieku.

- Ile to mogło być lat temu?
- Czy wyglądała podobnie czy tak samo?
- Co mogło się na niej mieścić?
- Jakie pojazdy nią jeździły?
- Jak wyglądali ludzie, którzy nią chodzili?

Zbierz pomysły dzieci. Następnie pokaż dzieciom ilustrację przedstawiającą mapę ulicy Magnolii wraz z jej mieszkańcami (Załącznik 2). Powiedz, że za moment dzieci usłyszą opowieść o tym, co wydarzyło się na ulicy Magnolii około 80 lat temu. Był to czas, w którym wybuchła wojna i dzieci dowiedzą się, jak wojna zmieniła życie mieszkańców tej ulicy.

Moduł pierwszy: praca z opowiadaniem, rozmowa o emocjach (ok. 40 min)

CELE:

- dzieci poznają historię z czasów II wojny światowej
- zadbanie o emocjonalne bezpieczeństwo dzieci
- ćwiczenie rozpoznawania emocji i rozmawiania o nich

Przeczytaj lub wysłuchaj z dziećmi opowiadanie Justyny Bednarek „Historia z pewnej ulicy”.

Powiedz dzieciom, że historia, którą usłyszeli, mogła wzbudzić w nich różne emocje i każda z tych emocji jest w porządku. Nie oceniamy emocji, czy są dobre czy złe, bo każda z nich jest tak samo ważna i daje nam sygnał o tym, co się z nami dzieje.

Pokaż dzieciom karty emocji (Załącznik 2). Zapytaj dzieci, czy rozpoznają przedstawione na nich emocje i omów je. Jak dzieci je odczuwają? Co wówczas robią? Następnie zapytaj dzieci, co czuły w trakcie słuchania

opowiadania. Czy coś w nim było dla nich smutne? Czy czegoś się bały? Czy coś było radosne? Daj dzieciom czas na opowiedzenie o swoich odczuciach.

Moduł drugi: praca z treścią opowiadania (15 min)

CELE:

- dzieci porządkują wydarzenia z usłyszanej historii
- dzieci zdobywają podstawowe informacje o II wojnie światowej

Wykonaj z dziećmi ćwiczenie, które pomoże im uporządkować historię i sprawdzi, na ile dzieci rozumiały opowiadanie.

Wróć do ilustracji przedstawiającej mapę ulicy Magnolii i jej mieszkańców (Załącznik 1). Razem z dziećmi ustal, gdzie mieszkały poszczególne postacie.

- Kto na ulicy Magnolii miał kury?
[Odp.: Pani Pasterzowa, Tadzik Pasterz; Magnolii 8]
- Do czyjej rodziny należał ptak Wiktor?
[Odp.: Julian Sonnenfeld, Pani Wanda, Maryjka Sonnenfeld; Magnolii 2]
- Kto był właścicielem wilczycy Azy?
[Odp.: Pan Wilk; Magnolii 5]
- Kto malował portrety i uczył tego dzieci?
[Odp.: Profesor Henryk Infeld, który mieszkał u rodziny Helenki Rofe]

W trakcie odnajdywania poszczególnych domów na mapie, możesz dodatkowo dopytywać dzieci o treść opowiadania. Przykładowe pytania:

- Z kim przyjaźnił się Tadzik?
[Odp.: Z Maryjką i Helenką]
- Czy Pan Julian Sonnenfeld, kiedy jego nowy szef go o to prosił, podpisał dokument, w którym przyznałby, że jest Niemcem?
[Odp.: Nie]
- Kiedy rodzina Helenki musiała się wyprowadzić?
[Odp.: Gdy wybuchła wojna]
- Kto cieszył się, że rodzina Helenki się wyprowadziła? Dlaczego?
[Odp.: Pan Wilk, gdyż uważał, że ta rodzina była dziwna]

Następnie przejdź do omówienia treści opowiadania w kontekście wydarzeń związanych z II wojną światową. W trakcie rozmowy uzupełniaj wiedzę dzieci na bardzo ogólnym poziomie. W omówieniu nie wychodź poza informacje dotyczące początkowego okresu wojny (początek okupacji, stopniowe wykluczanie społeczności żydowskiej). Nie poruszaj

zagadnień związanych z Zagładą.

Pytania pomocnicze i przykładowe odpowiedzi w języku dziecka:

- Jak wojna zmieniła życie mieszkańców ulicy Magnolii?

Przykładowa odpowiedź: Wojna zmieniła życie mieszkańców Warszawy, w tym także mieszkańców ulicy Magnolii. Wiele domów w mieście zostało zniszczonych. Władzę nad miastem przejęli Niemcy, którzy wprowadzili swoje zasady. Pamiętajcie, jak w opowiadaniu nowy szef Pana Sonnenfelda chciał, by ten podpisał dokument, że jest Niemcem, i bardzo się zdziwił, gdy Pan Sonnenfeld odmówił?

- Dlaczego Profesor Infeld i Helena musieli się ukrywać?

Przykładowa odpowiedź: Rodzina Helenki była Żydami. W czasie wojny wszyscy Żydzi mieli obowiązek mieszkania w getcie, czyli w specjalnej zamkniętej dzielnicy przeznaczonej tylko dla Żydów. Żydom, którzy nie chcieli być zamknięci w getcie i przebywali poza nim, groziła kara. Gdy rodzina Helenki nie mogła dłużej ukrywać się na wsi, Profesor Infeld i Helena poprosili o schronienie przyjaciół.

- Kim są Żydzi?

Przykładowa odpowiedź: Żydzi to osoby, które wyznają religię nazywaną judaizmem. Mają swoje tradycje i zwyczaje. Mają też swój język, hebrajski, w którym się modlą. Kiedyś dużo Żydów mieszkało w Warszawie. Obecnie najwięcej Żydów mieszka w państwie, które nazywa się Izrael.

Pod koniec tej części omówienia, przypomnij dzieciom,

że wszystkie postaci z opowiadania przeżyły wojnę.

Wojna się skończyła dawno temu i wszyscy jesteście bezpieczni.

Jest to ważne z punktu widzenia emocjonalnego bezpieczeństwa dzieci.

Moduł trzeci: rozmowa na temat pomagania (15 min)

CELE:

- Rozmowa na temat pomagania
- dzieci dowiadują się o medalu Sprawiedliwych wśród Narodów Świata

Wykonaj z dziećmi ćwiczenie, które pomoże im uporządkować historię i sprawdzi, na ile dzieci zrozumiały opowiadanie.

Zapytaj dzieci, czy pamiętają, które dzieci z ulicy Magnolii się ze sobą przyjaźniły.

Odpowiedź w języku dziecka:

Byli to Helenka, Maryjka i Tadzio. Razem spędzali czas, a czasem razem też pakowali się w tarapaty. Wspierali się i pomagali sobie nawzajem. Rodziny Maryjki i Tadzia pomogły Helence się ukryć; Helenka z ukrycia starała się

pocieszyć Maryjkę, gdy ta była chora. Mogli na siebie liczyć i troszczyli się o siebie. Martwili się, kiedy widzieli, że któremuś z nich przydarza się krzywda i starali się temu zaradzić.

Powiedz dzieciom, że za chwilę zaprosisz je do pracy w grupach. Ich zadaniem będzie wypisanie lub narysowanie haseł, rzeczy, które kojarzą im się z pomaganiem.

Podziel dzieci na trzy/czterooosobowe grupy i rozdaj grupom karty pracy (Załącznik 3).

Lekcja on-line: skorzystaj z możliwości podziału na pokoje. Wcześniej prześlij dzieciom kartę pracy. Dzieci swoje odpowiedzi mogą zapisać na kartkach, które mają w domu (Załącznik 3).

Daj dzieciom czas na pracę w grupach. Następnie poproś, by grupy podzieliły się tym, to napisały/narysowały.

Podsumuj wypowiedzi dzieci. Możesz też zadać kilka dodatkowych pytań, na przykład:

- Kiedy komuś pomagamy?
- Jak się czujecie, kiedy komuś pomożecie?

Na koniec przypomnij dzieciom słowa Pana Tadeusza i podkreśl, że ten starszy pan to właśnie Tadzio z opowiadania:

Jest to dobry moment, by wprowadzić informację na temat medalu Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, o którym jest mowa na końcu opowiadania.

W języku dziecka możesz powiedzieć:

Żydzi w trakcie wojny potrzebowali pomocy. Często ta pomoc polegała właśnie na znalezieniu Żydom bezpiecznego schronienia. Wiele osób, które pomagało Żydom, tak jak rodzina Pana Tadeusza, otrzymały specjalny medal Sprawiedliwy wśród Narodów Świata. Jest to odznaczenie, które przyznaje Izrael. Jest to państwo, w którym mieszkają Żydzi, a medal Sprawiedliwy wśród Narodów Świata to najwyższe odznaczenie, jakie Izrael przyznaje osobom, które nie są Żydami.

Moduł czwarty: praca plastyczna i zakończenie (15 min)

Wariant 1 – plakat

Dobrym sposobem na podsumowanie i zakończenie zajęć może być praca plastyczna. Da to dzieciom czas, by łagodnie wyjść z poruszanych na zajęciach tematów.

Zaproponuj dzieciom, by namalowały plakat do usłyszonej historii.

Jeśli chcą, mogą też na plakacie umieścić zachętę do przeczytania lub wysłuchania opowiadania „Historia z pewnej ulicy”.

Daj czas na pracę. Zapytaj, czy ktoś chciałby się podzielić tym, co namalował.

Podsumuj pracę dzieci. Przypomnij, co się wydarzyło w trakcie lekcji. Zapytaj, czy ktoś chciałby się jeszcze podzielić swoimi wrażeniami. Podziękuj dzieciom za ich pracę i zakończ lekcję.

Propozycja podsumowania w języku dziecka:

Na zajęciach poznaliście historię mieszkańców ulicy Magnolii, która była wzorowana na osobach i zdarzeniach, które miały miejsce w Warszawie. Było to około 80 lat temu, kiedy toczyła się II wojna światowa. Dowiedzieliście się, jak wojna wpłynęła na życie osób, które jej doświadczyły i z jakimi trudnymi sytuacjami się mierzyły. Mówiliśmy też o medalu Sprawiedliwy wśród Narodów Świata, który otrzymują osoby, które w czasie wojny pomagały Żydom. Omawiamy tę historię właśnie dlatego, że pokazuje, jak możemy o sobie nawzajem dbać w trudnych sytuacjach i jak dzięki temu świat wokół nas może być bardziej sprawiedliwy.

Wariant 2 – żonkile

Podsumowanie lekcji może być dobrym momentem, by zaproponować dzieciom wykonanie żonkili i włączenie się do Akcji Żonkile Muzeum POLIN.

Propozycja podsumowania w języku dziecka:

Na zajęciach poznaliście historię mieszkańców ulicy Magnolii, która była wzorowana na osobach i zdarzeniach, które miały miejsce w Warszawie. Było to około 80 lat temu, kiedy toczyła się II wojna światowa. W tym czasie miało miejsce jeszcze jedno wydarzenie, którego rocznicę zawsze obchodzimy w kwietniu – powstanie w getcie warszawskim. Na zajęciach dowiedzieliście się, czym było getto – to tam musieli się przeprowadzić rodzice Helenki. Więcej o powstaniu w getcie warszawskim będziecie się uczyć na lekcjach historii, gdy będziecie starsi. Za to teraz włączymy się w upamiętnienie tego wydarzenia i wspólnie wykonamy znak pamięci o powstaniu – żonkila. Dlaczego żonkila?

W czasie powstania w getcie warszawskim walczył człowiek, który później, po wojnie, starał się zachować pamięć o tych trudnych dniach i trudnej historii. Przychodził w Warszawie pod pomnik Bohaterów Getta Warszawskiego i składał bukiet kwiatów – żółtych żonkili. Ten pan już nie żyje, ale my kontynuujemy jego działanie i na znak pamięci robimy papierowe żonkile. Dlatego teraz przygotowujemy nasze własne żonkile, które rozdamy w szkole.

Szablon i instrukcja złożenia Żonkila znajdują się na stronie Muzeum Polin – [tutaj](#).

Projekt jest finansowany przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszu EOG oraz przez budżet krajowy

Iceland
Liechtenstein
Norway grants

Ministerstwo
Kultury
Dziedzictwa
Narodowego
i Sportu.

POLIN
Żydowskie
Dziedzictwo
Kulturowe
.....